

L E G E
cu privire la secretul de stat

Nr.106-XIII din 17.05.94

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.2/5 din 25.08.1994

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

- Articolul 1. Domeniul de acțiune a prezentei legi
- Articolul 2. Noțiunea de secret de stat
- Articolul 3. Legislația privind secretul de stat
- Articolul 4. Împuternicirile organelor puterii de stat și ale administrației de stat, ale organelor puterii judiciare în ceea ce privește atribuirea informațiilor la secret de stat și protecția lor

Capitolul II
INFORMAȚIILE ATRIBUITE LA SECRET DE STAT

- Articolul 5. Informațiile care pot fi atribuite la secret de stat

Capitolul III
SECRETIZAREA INFORMAȚIILOR

- Articolul 6. Principiile de secretizare a informațiilor
- Articolul 7. Gradele de secretizare a informațiilor și mențiunile privind secretizarea pentru purtătorii informațiilor în cauză
- Articolul 8. Modul de atribuire a informațiilor la secret de stat
- Articolul 9. Modul de secretizare a informațiilor
- Articolul 10. Limitarea drepturilor de proprietar ale întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și ale cetățenilor asupra informației în legătură cu secretizarea ei
- Articolul 11. Termenele de secretizare a informațiilor ce constituie secret de stat
- Articolul 12. Informațiile care nu urmează a fi secretizate

Capitolul IV
SCOATEREA DE LA SECRET A INFORMAȚIILOR

- Articolul 13. Temeiul și modul de scoatere de la secret a informațiilor
- Articolul 14. Scoaterea de la secret a informațiilor la cererea cetățenilor, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și organelor administrației de stat

Capitolul V
DISPUNEREA DE INFORMAȚIILE CE CONSTITUIE SECRET DE STAT

- Articolul 15. Transmiterea reciprocă a informațiilor ce constituie secret de stat de către organele administrației de stat, întreprinderi, instituții și organizații
- Articolul 16. Transmiterea informațiilor ce constituie secret de stat altor state

Capitolul VI
APĂRAREA SECRETULUI DE STAT

- Articolul 17. Organele de apărare a secretului de stat

- Articolul 18. Accesul persoanelor cu funcții de răspundere și al cetățenilor la secretul de stat
- Articolul 19. Temeiurile pentru refuz al accesului persoanei cu funcții de răspundere sau cetățeanului la secretul de stat
- Articolul 20. Condițiile de suspendare a accesului persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la secretul de stat
- Articolul 21. Modul de autorizare a accesului persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la informațiile ce constituie secret de stat
- Articolul 22. Limitarea în drepturi a persoanei cu funcții de răspundere sau a cetățeanului care au sau au avut acces la secretul de stat
- Articolul 23. Accesul întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor la lucrările legate de utilizarea informațiilor ce constituie secret de stat
- Articolul 24. Apărarea secretului de stat în cadrul colaborării internaționale
- Articolul 25. Protecția informației secrete a statelor străine și a organizațiilor internaționale
- Articolul 26. Răspunderea pentru divulgarea secretului de stat

Capitolul VII

FINANȚAREA MĂSURILOR DE APĂRARE A SECRETULUI DE STAT

- Articolul 27. Finanțarea măsurilor de apărarea a secretului de stat

Capitolul VIII

CONTROLUL ȘI SUPRAVEGHEREA APĂRĂRII SECRETULUI DE STAT

- Articolul 28. Controlul parlamentar
- Articolul 29. Controlul interdepartamental și departamental
- Articolul 30. Supravegherea exercitată de procuror

Notă: Vezi Hot. Parl. nr.107 din 17.05.94 "Pentru punerea în aplicare a Legii cu privire la secretul de stat

Parlamentul Republicii Moldova adoptă prezenta lege.

Prezenta lege reglementează modul de atribuire a informațiilor la secret de stat, de utilizare, scoatere de la secret și protejare a lor în interesul asigurării securității Republicii Moldova.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de acțiune a prezentei legi

Prevederile prezentei legi sînt executorii pe teritoriul Republicii Moldova și peste hotarele ei de către organele puterii de stat și ale administrației de stat, de autoadministrare locală, organele puterii judiciare, întreprinderi, instituții și organizații indiferent de cadrul juridic și tipul de proprietate, de către persoanele cu funcții de răspundere și cetățenii Republicii Moldova, care și-au asumat obligațiunea sau sînt obligați conform statutului lor să execute cerințele legislației privind secretul de stat.

Articolul 2. Noțiunea de secret de stat

Secretul de stat îl constituie informațiile protejate de stat în domeniul activității lui militare, economice, tehnico-științifice, de politică externă, de recunoaștere, de contrainformații și operative de investigații, a căror răspundere, divulgare, pierdere, sustragere sau distrugere (în continuare - răsîndire) poate periclita securitatea Republicii Moldova.

Articolul 3. Legislația privind secretul de stat

Legislația privind secretul de stat are la bază Constituția Republicii Moldova, include prezenta lege și prevederile altor acte normative ce reglementează relațiile legate de apărarea securității de stat.

Articolul 4. Împuternicirile organelor puterii de stat și ale administrației de stat, ale organelor puterii judiciare în ceea ce privește atribuirea informațiilor la secret de stat și protecția lor

(1) Parlamentul:

- a) reglementează legislativ relațiile în domeniul apărării secretului de stat;
- b) aprobă articolele bugetului republican în ceea ce privește realizarea programelor de stat în domeniul apărării secretului de stat;
- c) exercită controlul parlamentar asupra exercitării legislației privind secretul de stat.

(2) Președintele Republicii Moldova:

- a) aprobă programele de stat în domeniul apărării secretului de stat;
- b) aprobă, la propunerea Guvernului, structura și componența comisiei interdepartamentale pentru apărarea secretului de stat și regulamentul acestuia;
- c) aprobă, la propunerea Guvernului, Nomenclatorul persoanelor cu funcții de răspundere învestite cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat, precum și Nomenclatorul informațiilor ce sînt atribuite la secret de stat;
- d) încheie tratate internaționale privind utilizarea în comun și protecția informațiilor ce constituie secret de stat.

(3) Guvernul:

- a) organizează executarea Legii cu privire la secretul de stat;
- b) prezintă spre aprobare Președintelui Republicii Moldova structura și componența comisiei interdepartamentale pentru apărarea secretului de stat și regulamentul acestuia;
- c) prezintă spre aprobare Președintelui Republicii Moldova Nomenclatorul persoanelor cu funcții de răspundere învestite cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat;
- d) stabilește modul de elaborare a Nomenclatorului informațiilor ce sînt atribuite la secret de stat;
- e) organizează elaborarea și realizarea programelor de stat în domeniul apărării secretului de stat;
- f) stabilește felurile de înlesniri, mărimile lor și modul de acordare a acestora cetățenilor, care au acces permanent la secretul de stat, și colaboratorilor subdiviziunilor interioare de apărare a secretului de stat;
- g) stabilește modul de determinare a volumului prejudiciului cauzat de răspîndirea nesancționată a informațiilor ce constituie secret de stat, precum și a prejudiciului adus proprietarului informației în urma secretizării ei;
- h) încheie acorduri interguvernamentale, ia măsuri pentru realizarea tratatelor internaționale privind utilizarea în comun și protecția informațiilor ce constituie secret de stat, la care Republica Moldova este parte.

(4) Organele administrației de stat și ale autoadministrării locale:

- a) asigură apărarea secretului de stat în întreprinderile, instituțiile și organizațiile din subordine conform cerințelor legislației;
- b) asigură, în limitele competenței lor, efectuarea unor măsuri de control față de cetățenii care au acces la secretul de stat;
- c) aduc la îndeplinire măsurile prevăzute de legislație pentru limitarea drepturilor cetățenilor și acordarea de înlesniri persoanelor care au sau au avut acces la informațiile ce constituie secret de stat;
- d) prezintă organelor supreme ale puterii de stat și ale administrației de stat propunerii referitoare la perfecționarea sistemului de apărare a secretului de stat.

(5) Organele puterii judiciare:

- a) examinează dosarele penale și civile asupra violării legislației privind secretul de stat;

- b) asigură apărarea judiciară a cetățenilor, organelor administrației de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor în legătura cu activitatea lor de apărare a secretului de stat;
  - c) asigură, în cadrul examinării dosarelor sus-numite, apărarea secretului de stat.
- (6) Organele puterii de stat și ale administrației de stat, organele puterii judiciare, în limitele competenței lor, soluționează și alte probleme ce țin de atribuirea informațiilor la secret de stat.

Capitolul II

INFORMAȚIILE ATRIBUITE LA SECRET DE STAT

Articolul 5. Informațiile care pot fi atribuite la secret de stat

La secret de stat pot fi atribuite următoarele informații:

1) din domeniul militar privind:

a) conținutul planurilor strategice și operative de asigurare a securității Republicii Moldova;

b) direcțiile de dezvoltare și elaborare de noi armamente și tehnică militară, tipurile, rezervele și locul de păstrate al acestora;

c) caracteristica tactico-tehnică și posibilitățile de aplicare în luptă a modelelor de armament și de tehnică militară, proprietățile, recepturile sau tehnologiile producerii unor substanțe explozive cu destinație de luptă;

d) dislocarea, destinația, gradul de apărare al obiectelor cu regim special și de importanță deosebită, proiectarea și construirea lor;

e) dislocarea, structura organizatorică, dotarea cu armament și efectivul Forțelor armate;

2) din domeniul economiei, științei și tehnicii privind:

a) conținutul planurilor de pregătire a Republicii Moldova pentru eventualele acțiuni militare, potențialul de mobilizare al industriei pentru producerea armamentului și tehnicii militare, volumul livrărilor și rezervele de materie primă și materiale strategice, amplăsarea și volumul rezervelor materiale de stat;

b) volumul și planurile de producere (în expresia valorică sau naturală) a armamentului, tehnicii militare și a altei producții de apărare, capacitățile existente de producere a acestora și sporirea lor, legăturile de cooperare ale întreprinderilor, autorii sau producătorii armamentului, tehnicii militare și a altei producții de apărare;

c) cercetările științifice, lucrările experimentale de construcție și de proiectare, tehnologiile de mare importanță pentru apărarea sau economia țării care determină asigurarea securității ei;

d) forțele și mijloacele apărării civile, dislocarea, destinația și gradul de apărare al obiectelor gestiunii administrative, asigurarea securității populației;

3) din domeniul politicii externe și economiei privind:

activitatea de politică externă, relațiile economice externe (comerciale, creditare și valutare) ale Republicii Moldova, a căror răspîndire înainte de vreme poate pune în pericol interesele țării;

4) din domeniul activității de recunoaștere, de contrainformații și operative de investigații privind:

a) forțele, mijloacele, sursele, metodele, planurile și rezultatele activității de recunoaștere, de contrainformații și operative de investigații, precum și datele despre finanțarea acestei activități, care dezvăluie informațiile enumerate;

b) persoanele care colaborează sau au colaborat confidențial cu organele care desfășoară activitate de recunoaștere, de contrainformații și operativă de investigații;

c) sistemul de comunicație guvernamentală și alte tipuri de legătură specială, cifrurile de stat, metodele și mijloacele de analiză a lor;

d) metodele și mijloacele de protecție a informației secrete;

e) programele de stat și acțiunile în domeniul apărării secretului de stat.

Capitolul III

SECRETIZAREA INFORMAȚIILOR

Articolul 6. Principiile de secretizare a informațiilor

(1) Informațiile se supun secretizării în conformitate cu principiile legalității, argumentării și oportunității.

(2) Legalitatea secretizării informațiilor constă în corespunderea informațiilor ce se secretizează prevederilor articolelor 5 și 8.

(3) Argumentarea secretizării informațiilor constă în stabilirea caracterului raional al securității unor informații concrete pentru a preîntâmpina periclitarea securității Republicii Moldova.

(4) Oportunitatea secretizării informațiilor constă în stabilirea restricțiilor în care ceea ce privește răspunderea acestor informații din momentul primirii (elaborării) lor sau din timp.

Articolul 7. Gradele de secretizare a informațiilor și mențiunile privind secretizarea pentru purtătorii informațiilor în cauză

(1) Gradul de secretizare a informațiilor ce constituie secret de stat trebuie să corespundă gravității pericolului ce poate fi adus securității Republicii Moldova în caz de răspândire a acestor informații.

(2) Sînt stabilite trei grade de secretizare a informațiilor ce constituie secret de stat și mențiunile respective privind secretizarea pentru purtătorii informațiilor în cauză: "de importanță deosebită", "strict secret", "secret". Aplicarea acestor mențiuni pentru secretizarea informațiilor ce nu constituie secret de stat nu se admite.

Articolul 8. Modul de atribuire a informațiilor la secret de stat

(1) Atribuirea informațiilor la secret de stat se face de către conducătorii organelor administrației de stat conform Nomenclatorului persoanelor cu funcții de răspundere învestite cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat. Aceste persoane sînt responsabile pentru deciziile lor privind atribuirea informațiilor concrete la secret de stat.

(2) Motivarea necesității de a atribui informațiile la secret de stat în conformitate cu principiile secretizării informațiilor revine organelor administrației de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor care au primit (elaborat) aceste informații.

(3) Pentru a promova o politică unică de stat în domeniul secretizării informațiilor Guvernul înființează o comisie interdepartamentală pentru apărarea secretului de stat, care întocmește Nomenclatorul informațiilor ce sînt atribuite la secret de stat. Acest Nomenclator se aprobă de către Președintele Republicii Moldova, se dă publicității și se revizuieste în măsura necesității. În Nomenclator se indică organele administrației de stat care sînt învestite cu împuterniciri de a dispune de informațiile în cauză.

(4) Organele administrației de stat, ai căror conducători sînt învestiți cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat, întocmesc nomenclatoare departamentale detaliate de informații ce urmează a fi secretizate. Aceste nomenclatoare includ informațiile la care organele sus-numite au dreptul de dispoziție și stabilesc gradul lor de secretizare. Nomenclatoarele date se aprobă de către conducătorii respectivi ai organelor administrației de stat și nu se dau publicității.

Articolul 9. Modul de secretizare a informațiilor

(1) Drept temei pentru secretizarea informațiilor și aplicarea mențiunii de secretizare pe documente, produse și lucrări este corespunderea lor:

a) Nomenclatorului informațiilor ce sînt atribuite la secret de stat;

b) Nomenclatoarelor departamentale prevăzute de articolul 8 alineatul (4).

(2) În cazul în care informațiile primite (elaborate) nu pot fi indentificate după informațiile din nomenclatorul în vigoare persoanele cu funcții de răspundere din organele administrației de stat, de la întreprinderi, instituții și organizații sînt obligate să asigure secretizarea preliminară a informațiilor primite (elaborate) conform gradului de secretizare prescris și în termen de o lună

să trimită persoanei cu funcții de răspundere care a aprobat nomenclatorul menționat propuneri privind completarea (modificarea) lui.

(3) Persoanele cu funcții de răspundere care au aprobat nomenclatorul în vigoare sînt obligate în termen de 3 luni să organizeze aprecierea de către experți a propunerilor primite și să ia decizia de a completa (modifica) nomenclatorul în vigoare sau de a scoate menținerea de secretizare aplicată preliminar informațiilor.

Articolul 10. Limitarea drepturilor de proprietar ale întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și ale cetățenilor asupra informației în legătură cu secretizarea ei

(1) Persoanele cu funcții de răspundere investite în modul prevăzut la articolul 8 cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat pot lua decizii privind secretizarea informației care este proprietate a întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și cetățenilor, dacă această informație conține date ce sînt atribuite la secret de stat. Informația dată se secretizează la propunerea proprietarului acesteia sau a organului respectiv a administrației de stat.

(2) Prejudiciul material cauzat proprietarului informației în legătură cu secretizarea acesteia urmează a fi despăgubit de către stat în mărimile stabilite în contractul dintre organul administrației de stat, la dispoziția căreia este pusă această informație, și proprietarul ei. Contractul prevede obligațiunile proprietarului informației de a nu o răspîndi. Dacă proprietarul informației refuză să semneze contractul, el este preîntîmpinat în scris de responsabilitatea pentru răspîndirea nesancționată a informației ce constituie secret de stat, în conformitate cu legislația.

(3) Proprietarul informației are dreptul să atace în justiție acțiunile persoanei cu funcții de răspundere care, după părerea lui, îi lezează drepturile. Dacă instanța de judecată recunoaște că acțiunile persoanei cu funcții de răspundere sînt nelegitime, modul de reparare a prejudiciului adus proprietarului informației este stabilit prin hotărîre judecătorească conform legislației.

(4) Persoanele cu funcții de răspundere investite, în modul prevăzut de articolul 8, cu împuterniciri de a atribui informația la secret de stat poartă răspundere pentru atribuirea neîntemeiată a informației accesibile la secret de stat.

[Art.10 completat prin Legea nr.312-XV din 28.06.2001]

Articolul 11. Termenele de secretizare a informațiilor ce constituie secret de stat

(1) Pentru informațiile cu mențiunea "de importanță deosebită" și "strict secret" se stabilește un termen de secretizare de pînă la 25 de ani, pentru informațiile cu mențiunea "secret" - de pînă la 10 ani.

(2) Pentru informația al cărei conținut cuprinde secret de stat de o importanță deosebită, în temeiul avizului comisiei interdepartamentale pentru apărarea secretului de stat, Guvernul poate stabili un termen mai mare de secretizare.

(3) Organele administrației, ai căror conducători sînt investiți cu împuterniciri de a atribui informațiile la secret de stat, sînt obligate să revizuiască periodic, însă nu mai rar decît peste fiecare 5 ani, conținutul nomenclatoarelor departamentale ale informațiilor care urmează a fi secretizate.

Articolul 12. Informațiile care nu urmează a fi secretizate

(1) Este interzisă secretizarea informațiilor privind:

- a) faptele de încălcare a drepturilor și libertăților omului și ale cetățeanului;
- b) evenimentele extraordinare și catastrofele ce precizează securitatea și sănătatea cetățenilor și urmările lor, precum și calamitățile, prognozele și urmările lor;
- c) starea reală de lucruri în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, ecologiei, agriculturii, comerțului, precum și a ordinii de drept;
- d) faptele de încălcare a legalității, inactivitatea și acțiunile ilicite ale organelor puterii de stat și ale persoanelor cu funcții de răspundere dacă divulgarea acestor fapte nu va periclita securitatea Republicii Moldova.

(2) Secretizarea nu se admite în cazul în care ea se răsfrînge negativ asupra realizării programelor de stat și de ramură ale dezvoltării social-economice și culturale sau reține concurența agenților economici.

Capitolul IV

SCOATEREA DE LA SECRET A INFORMAȚIILOR

Articolul 13. Temeiul și modul de scoatere de la secret a informațiilor

(1) Scoaterea de la secret a informațiilor (anularea restricțiilor, introduse în modul prevăzut de prezenta lege, asupra răspîndirii informațiilor ce constituie secret de stat și asupra accesului la purtătorii acestora), precum și diminuarea gradului de secretizare pot fi îndeplinite și mai devreme decît în termenele indicate la articolul 11 în modul stabilit de prezenta lege.

(2) Drept temeii pentru scoaterea de la secret a informațiilor servesc:

a) schimbarea circumstanțelor obiective, drept urmare a căreia protecția în continuare a informațiilor ce constituie secret de stat devine inoportună;

b) modificarea corespunzătoare de către organele administrației de stat a nomenclatoarelor departamentale. Cu dreptul de a modifica nomenclatoarele menționate sînt investiți conducătorii organelor administrației de stat care le-au aprobat și care poartă răspundere personală pentru justetea deciziilor luate de a scoate de la secret informațiile. Aceste decizii în legătură cu modificarea Nomenclatorului informațiilor atribuite la secret de stat urmează a fi coordonate cu comisia interdepartamentală pentru apărarea secretului de stat.

(3) Conducătorii Arhivei Naționale a Republicii Moldova sînt investiți cu împuterniciri de a scoate de la secret informațiile ce constituie secret de stat și se păstrează în fondurile închise ale arhivei cu condiția că organizația întemeietoare a fondului sau succesorul de drepturi le delegă astfel de împuterniciri. În caz de lichidare a organizației întemeietoare a fondului și de lipsă a succesorului ei de drepturi chestiunea privind modul scoaterii de la secret a informațiilor ce constituie secret de stat se examinează în comisia interdepartamentală pentru apărarea secretului de stat.

Articolul 14. Scoaterea de la secret a informațiilor la cererea cetățenilor, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor și organelor administrației de stat

(1) Cetățenii, întreprinderile, instituțiile, organizațiile și organele administrației de stat au dreptul să se adreseze comisiei interdepartamentale pentru apărarea secretului de stat, întreprinderilor instituțiilor, organizațiilor, inclusiv arhivelor de stat, cu cererea de a scoate de la secret informațiile ce constituie secret de stat sau secretizate neîntemeiat.

(2) Organele administrației de stat, întreprinderile, instituțiile și organizațiile, inclusiv arhivele de stat care au primit astfel de cereri sînt obligate, în termen de pînă la 3 luni, să le examineze și să dea răspuns argumentat. Dacă ele nu sînt împuternicite să rezolve chestiunea scoaterii de la secret a informațiilor, cererea se trimite, în decurs de o lună de la primirea ei, organului puterii de stat și administrației de stat investit cu astfel de împuterniciri sau comisiei interdepartamentale pentru apărarea secretului de stat, ceea ce i se comunică solicitantului.

(3) Eschivarea persoanelor cu funcții de răspundere de la examinarea în fond a cererii atrage după sine răspundere administrativă (disciplinară) conform legislației.

(4) Motivarea atribuirii informațiilor la secret de stat poate fi atacată în justiție. Dacă instanța de judecată recunoaște secretizarea informațiilor drept neîntemeiată, aceste informații urmează a fi scoase de la secret în modul stabilit de prezenta lege.

Capitolul V

DISPUNEREA DE INFORMAȚIILE CE CONSTITUIE SECRET DE STAT

Articolul 15. Transmiterea reciprocă a informațiilor ce constituie secret de stat de către organele administrației de stat, întreprinderi, instituții și organizații

(1) Transmiterea reciprocă a informațiilor ce constituie secret de stat de către organele administrației de stat, întreprinderi, instituții și organizații care nu sînt în relații de subordonare și

nu execută lucrări în comun, se face cu sancțiunea organului administrației de stat la dispoziția căruia se află aceste informații.

(2) Organele administrației de stat, întreprinderile, instituțiile și organizațiile care solicită informațiile menționate sînt obligate să creeze condiții ce ar asigura protecția acestor informații. Conducătorii lor poartă răspundere personală pentru neglijarea cerințelor stabilite privind păstrarea și nerăspîndirea informațiilor primite.

(3) Informațiile ce constituie secret de stat se transmit întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor sau cetățenilor în legătură cu exercitarea unor lucrări în comun și a altor lucrări de către beneficiarul lucrărilor cu permisiunea organului administrației de stat, la dispoziția căruia se află informațiile în cauză, și numai în volumul necesar pentru executarea acestor lucrări. Totodată, înainte de a transmite informațiile ce constituie secret de stat, partea ce transmite este obligată să se convingă că întreprinderea, instituția și organizația are licență pentru efectuarea lucrărilor cu utilizarea informației de gradul respectiv de secretizare, iar cetățenii - permisul corespunzător.

(4) În timpul executării lucrărilor în comun și a altor lucrări și apariției în legătură cu aceasta a necesității de a utiliza informații ce constituie secret de stat întreprinderile, instituțiile și organizațiile pot încheia cu întreprinderile, instituțiile și organizațiile de stat contracte de folosire a serviciilor de apărare a secretului de stat de către subdiviziunile lor interioare, fapt ce se Notifică în licențele eliberate ambelor părți contractante pentru executarea lucrărilor respective necesitînd utilizarea informațiilor ce constituie secret de stat.

(5) Contractul pentru executarea lucrărilor în comun și a altor lucrări, încheiat în modul stabilit de legislație, prevede obligațiunile reciproce ale părților de a asigura integritatea informațiilor ce constituie secret de stat atît în procesul executării lucrărilor, cît și după încheierea lor, precum și condițiile finanțării lucrărilor (serviciilor) de protejare a informațiilor menționate.

(6) Organizarea controlului asupra eficacității apărării secretului de stat în timpul executării lucrărilor în comun și a altor lucrări revine beneficiarului acestor lucrări conform condițiilor contractului încheiat.

(7) Dacă în timpul lucrărilor în comun și altor lucrări executantul își încalcă obligațiunile de apărare a secretului de stat, beneficiarul are dreptul să suspende executarea comenzii pînă la lichidarea încălcărilor, iar în cazul încălcării repetate - să pună problema anulării comenzii și licenței pentru executarea lucrărilor cu utilizarea informațiilor ce constituie secret de stat și tragerii la răspundere a persoanelor vinovate. Paguba materială pricinuită de către executant statului în persoana beneficiarului urmează a fi recuperată conform legislației.

Articolul 16. Transmiterea informațiilor ce constituie secret de stat altor state

(1) Informațiile ce constituie secret de stat se transmit altor state printr-o hotărîre a Guvernului în baza avizului experților comisiei interdepartamentale pentru apărarea secretului de stat despre posibilitatea transmiterii acestor informații.

(2) Obligațiunile părții care primesc informațiile de a le proteja sînt stipulate în contractul (acordul) încheiat.

Capitolul VI

APĂRAREA SECRETULUI DE STAT

Articolul 17. Organele de apărare a secretului de stat

(1) Organele de apărare a secretului de stat sînt:

a) comisia interdepartamentală pentru apărarea secretului de stat;
b) organele administrației de stat, organele puterii judiciare, întreprinderile, instituțiile, organizațiile și subdiviziunile lor interioare pentru apărarea secretului de stat.

(2) Comisia interdepartamentală pentru apărarea secretului de stat este un organ colegial care coordonează activitatea organelor administrației de stat pentru apărarea secretului de stat. Comisia interdepartamentală își exercită atribuțiile și împuternicirile supradepartamentale în

conformitate cu Regulamentul comisiei interdepartamentale pentru apărarea secretului de stat, aprobat de Președintele Republicii Moldova.

(3) Organele administrației de stat, întreprinderile, instituțiile și organizațiile asigură protecția informațiilor ce constituie secret de stat conform sarcinilor ce le revin și în limitele competenței lor. De asigurarea protecției informațiilor ce constituie secret de stat în organele administrației de stat, la întreprinderi, în instituții și organizații răspund conducătorii acestora. În dependență de volumul lucrărilor necesitînd utilizarea informațiilor ce constituie secret de stat, conducătorii organelor administrației de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor formează subdiviziuni interioare pentru apărarea secretului de stat, a căror atribuții sînt determinate de susnumiții conducători în conformitate cu actele normative aprobate de Guvern și ținînd cont de specificul lucrărilor efectuate.

Articolul 18. Accesul persoanelor cu funcții de răspundere și al cetățenilor la secretul de stat

(1) Accesul persoanelor cu funcții de răspundere și al cetățenilor la secretul de stat se realizează benevol și prevede:

a) asumarea obligațiilor față de stat de nerăspîndire a informațiilor ce constituie secret de stat care le-au fost încredințate;

b) acordul la limitarea parțială și provizorie a drepturilor lor conform articolului 22;

c) consimțămîntul în scris pentru efectuarea măsurilor de control referitor la ele de către organele competente;

d) determinarea felurilor, mărimii și modului de acordare a înlesnirilor prevăzute de prezenta lege;

e) familiarizarea cu normele legislației privind secretul de stat ce prevăd răspunderea pentru încălcarea lor;

f) luarea deciziei de către conducătorul organului administrației de stat, întreprinderii, instituției și organizației privind accesul persoanei angajate la informațiile ce constituie secret de stat.

(2) Măsurile de control se realizează conform legislației în volumul ce depinde de gradul de secretizare a informațiilor la care va avea acces persoana angajată.

(3) Scopul măsurilor de control menționate este relevarea temeiurilor prevăzute de articolul 19.

(4) Pentru persoanele cu funcții de răspundere și cetățenii care au acces permanent la secretul de stat sînt stabilite sporuri de retribuire în funcție de gradul de secretizare a informațiilor la care au acces.

(5) Colaboratorilor subdiviziunilor interioare pentru apărarea secretului de stat, suplimentar la înlesnirile prevăzute pentru persoanele cu funcții de răspundere și cetățenii care au acces permanent la secretul de stat, li se stabilesc spor de salariu pentru vechimea în muncă în subdiviziunile menționate.

(6) Obligațiunile reciproce ale administrației și ale persoanei angajate sînt indicate în contractul (acordul) de muncă. Încheierea contractului (acordului) de muncă înainte de terminarea controlului de către organele competente nu se admite.

(7) Sînt stabilite trei forme de acces la secretul de stat al persoanelor cu funcții de răspundere și al cetățenilor, care corespund celor trei grade de secretizare a informațiilor ce constituie secret de stat: la informații de importanță deosebită, strict secrete sau secrete. Accesul persoanelor cu funcții de răspundere și a cetățenilor la informațiile de un grad de secretizare mai superior constituie temei pentru accesul lor la informațiile cu un grad de secretizare mai inferior.

(8) Termenele, circumstanțele și modul respectării accesului cetățenilor la secretul de stat sînt stabilite în acte normative aprobate de Guvern.

(9) Apatrizii, precum și persoanele din rîndul cetățenilor străini, emigranților și reemigranților primesc acces la secretul de stat în modul stabilit de Guvern.

Articolul 19. Temeiurile pentru refuz al accesului persoanei cu funcții de răspundere sau cetățeanului la secretul de stat

(1) Temeiuri pentru refuz al accesului persoanei cu funcții de răspundere sau cetățeanului la secretul de stat pot fi:

a) antecedente penale neanuale pentru infracțiuni deosebit de periculoase contra statului și alte infracțiuni grave enumerate în Codul penal al Republicii Moldova și în articolele respective ale Codurilor penale ale altor state, aflarea lui ca inculpat sau sub urmărire penală pentru comiterea infracțiunilor indicate, recunoașterea lui de către instanța de judecată drept recidivist deosebit de periculos, cu capacitate de exercițiu limitată sau incapabil;

b) prezența contraindicațiilor medicale pentru lucru cu utilizarea informațiilor ce constituie secret de stat conform nomenclatorului aprobat de Ministerul Sănătății;

c) domicilierea permanentă peste hotare sau perfectarea documentelor pentru plecarea cu trai permanent în alte țări;

d) eschivarea lui de la măsurile de control sau comunicarea premeditată de către acesta a unor date de anchetă false;

e) săvârșirea unor acțiuni ce pun în pericol securitatea Republicii Moldova;

f) deținerea cetățeniei altui stat.

(2) Decizia de interzicere a accesului la secretul de stat al persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului o ia conducătorul organului administrației de stat, întreprinderii, instituției sau organizației referitor la fiecare persoană în parte, ținând cont de rezultatele măsurilor de control. Persoana cu funcții de răspundere sau cetățeanul are dreptul să atace această decizie în organizația ierarhic superioară sau în justiție.

[Art.19 completat prin Legea nr.273-XVI din 07.12.2007, în vigoare 13.05.2008]

Articolul 20. Condițiile de suspendare a accesului persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la secretul de stat

(1) Accesul persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la secretul de stat poate fi suspendat printr-o decizie a conducătorului organului puterii de stat și al administrației de stat, întreprinderii, instituției sau organizației în cazurile:

a) desfacerii contractului (acordului) de muncă cu acesta în legătură cu efectuarea măsurilor organizatorice și de modificare a componenței personalului;

b) încălcării de o singură dată a obligațiilor asumate și a celor prevăzute în contractul (acordul) de muncă în ceea ce privește apărarea secretului de stat;

c) apariția unor circumstanțe care conform articolului 19 servesc drept temei pentru a refuza persoanei cu funcții de răspundere sau cetățeanului accesul la secretul de stat.

(2) Suspendarea accesului persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la secretul de stat este un temei în plus pentru desfacerea contractului (acordului) de muncă cu el dacă acesta prevede astfel de condiții. Totodată persoana cu funcții de răspundere sau cetățeanul nu sînt scutiți de obligațiunile asumate de a nu divulga informațiile ce constituie secret de stat.

(3) Decizia administrației de a suspenda accesul persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la secretul de stat și de a desface contractul (acordul) de muncă pe această bază poate fi atacată în organizația ierarhic superioară sau în justiție.

Articolul 21. Modul de autorizare a accesului persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la informațiile ce constituie secret de stat

(1) Modul de autorizare a accesului persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la informațiile ce constituie secret de stat se stabilește în actele normative aprobate de Guvern.

(2) Organizarea accesului persoanei cu funcții de răspundere sau al cetățeanului la informațiile ce constituie secret de stat îi revine conducătorului organului puterii de stat și al administrației de stat, întreprinderii, instituției, organizației respective și al subdiviziunilor lor interioare pentru apărarea secretului de stat, care poartă răspundere personală pentru crearea unor astfel de condiții în care persoana cu funcții de răspundere sau cetățeanul iau cunoștință numai de

acele informații ce constituie secret de stat și în acel volum care îi este necesar pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu (de funcție).

Articolul 22. Limitarea în drepturi a persoanei cu funcții de răspundere sau a cetățeanului care au sau au avut acces la secretul de stat

Persoana cu funcții de răspundere sau cetățeanul care au sau au avut acces la secretul de stat pot fi temporar limitați în drepturi. Limitările se pot referi la:

a) dreptul de plecare peste hotare pe termenul stipulat în contractul (acordul) de muncă în cazul legalizării accesului la secretul de stat;

b) dreptul de răspundere a informațiilor ce constituie secret de stat și de utilizare a descoperirilor și invențiilor ce conțin astfel de informații;

c) dreptul la inviolabilitatea vieții particulare în timpul efectuării măsurilor de control în perioada legalizării accesului la secretul de stat.

Articolul 23. Accesul întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor la lucrările legate de utilizarea informațiilor ce constituie secret de stat

Întreprinderile, instituțiile și organizațiile primesc acces la lucrările legate de utilizarea informațiilor ce constituie secret de stat, de creare a mijloacelor de protecție a informației, precum și de îndeplinire a acțiunilor sau prestarea serviciilor de apărare a secretului de stat în modul stabilit de Guvern.

Articolul 24. Apărarea secretului de stat în cadrul colaborării internaționale

Tratatele (acordurile) de colaborare cu statele străine, precum și în cadrul organizațiilor internaționale, membru al cărora este Republica Moldova, care conțin informații ce constituie secret de stat, se încheie în modul stabilit de Guvern.

Articolul 25. Protecția informației secrete a statelor străine și a organizațiilor internaționale

(1) Informația secretă a statelor străine și a organizațiilor internaționale transmisă Republicii Moldova în baza contractului (acordului) este protejată în deplină corespundere cu obligațiunile asumate de către părți.

(2) Organele administrației de stat care au semnat tratatul (acordul) internațional poartă deplină răspundere pentru protecția informației secrete transmise lor și utilizarea ei justă.

Articolul 26. Răspunderea pentru divulgarea secretului de stat

Persoanele vinovate de încălcarea legislației privind secretul de stat poartă răspundere conform legislației.

Capitolul VII

FINANȚAREA MĂSURILOR DE APĂRARE A SECRETULUI DE STAT

Articolul 27. Finanțarea măsurilor de apărare a secretului de stat

(1) Activitatea de apărare a secretului de stat desfășurate de organele administrației de stat, întreprinderile, instituțiile și organizațiile bugetare se finanțează de la bugetele respective, a celorlalte întreprinderi, instituții și organizații - din contul mijloacelor provenite din activitatea de bază, legată de utilizarea informațiilor ce constituie secret de stat.

(2) Mijloacele pentru finanțarea programelor de stat în domeniul apărării secretului de stat se prevăd în bugetul republican într-un alineat aparte.

(3) Controlul asupra cheltuielilor de mijloace financiare alocate pentru efectuarea măsurilor de apărare a secretului de stat îl exercită conducătorii organelor puterii de stat și ale administrației de stat, întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor, beneficiarii lucrărilor, precum și reprezentanții special împuterniciți ai Ministerului Finanțelor. Dacă acest control implică

accesul la informațiile ce constituie secret de stat, persoanele enumerate să aibă acces la informațiile de gradul respectiv de secretizare.

Capitolul VIII

CONTROLUL ȘI SUPRAVEGHEREA APĂRĂRII SECRETULUI DE STAT

Articolul 28. Controlul parlamentar

Controlul parlamentar asupra respectării legislației privind secretul de stat și cheltuirii mijloacelor financiare alocate în acest scop îl exercită comisiile permanente respective ale Parlamentului. Organele administrației de stat ce realizează apărarea secretului de stat sînt obligate să pună la dispoziția comisiilor menționate informația necesară.

Articolul 29. Controlul interdepartamental și departamental

(1) Controlul interdepartamental asupra asigurării apărării secretului de stat în organele administrației de stat, întreprinderi, instituții și organizații îl exercită Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

(2) Conducătorii organelor administrației de stat sînt obligați să controleze eficiența apărării secretului de stat în toate organele subordonate și pendinte de ei ale administrației de stat, la întreprinderile, instituțiile și organizațiile cu care conlucrează.

(3) Controlul asupra asigurării apărării secretului de stat în aparatul Parlamentului, al Președintelui Republicii Moldova, al Guvernului, în organele puterii judiciare este organizat de către conducătorii acestor organe.

[Art.29 modificat prin Legea nr.754-XIV din 23.12.99]

Articolul 30. Supravegherea exercitată de procuror

(1) Supravegherea respectării legislației la asigurarea apărării secretului de stat și legalității deciziilor luate în legătură cu aceasta o exercită Procurorul Republicii Moldova și procurorii subordonați lui.

(2) Persoanele care exercită supravegherea de procuror primesc acces la informațiile ce constituie secret de stat în modul stabilit de prezenta lege.